

Resum Bloc 2: Medi ambient i paisatges

Característiques del relleu peninsular espanyol

EL relleu es el conjunt de formes que presenta la superfície terrestre. El relleu espanyol presenta quatre trets fonamentals que el caracteritzen:

- La forma massissa, determinada per l'amplada i l'extensió de les costes(4000-5000km)
- L'elevada altitud mitjana, degut a l'existència d'un extens altiplà central i de les diverses serralades que travessen el territori.
- La disposició perifèrica del relleu peninsular, que dificulta l'accés a la Meseta, i hi ha grans desnivells des de la costa a les zones planes centrals.
- La diversitat del relleu de la Península, a causa de la seva complexitat geològica, la varietat de climes fan que hi hagi unitats naturals molt diferenciades.

Factors que influeixen en el clima d'Espanya:

Anticicló de les Açores: És una massa d'aire tropical marítima que a l'estiu origina a la península un temps càlid i sec.

Depressions atlàntiques: Provenen de l'oceà atlàntic i són situacions amb zones de baixes pressions que al passar per l'oceà estan carregades amb precipitacions que cauen quan arriben a la Península, sobretot al nord i nord-oest.

El fet que sigui una Península fa que el mar actuï com a regulador tèrmic, a l'estiu les aigües s'evaporen ràpidament o a la tardor quan els anticiclons es retiren provoquen l'entrada de masses d'aire atlàntiques.

La forma i el relleu de la península, que fan que en algunes zones allunyades del mar es trobi un clima molt semblant al de la resta del continent.

Climes d'Espanya:

Clima oceànic o atlàntic:

Es troba en zones que reben la influència de l'oceà i això els confereix una humitat molt alta tot l'any, a part no tenen l'aridesa dels estius mediterranis.

Localització: Tot el nord de la península, des de Galícia fins a la zona més occidental del nord de Catalunya.

Característiques:

- Precipitacions abundants durant tot l'any.
- Temperatures suaus(11-15 °C de mitjana).
- Rius molt cabalosos i regulars.
- Bosc temperat caducifoli.

Clima mediterrani:

Es troba bàsicament a tota la costa on hi ha el mar Mediterrani, també zones d'Andalusia i Extremadura.

Característiques:

- Domini dels anticiclons subtropicals, amb temps càlid i sec.(estiu)
- Grans depressions amb puges(hivern, primavera i tardor)
- Estius calorosos i secs, hiverns suaus i poca pluja però a vegades torrencial.
- Estiatge: Quan els rius es queden sense aigua o amb un cabdal molt baix, en èpoques pròximes a l'estiu.
- Bosc amb pins i alzines, màquia garriga i estepa.
- Estació seca(estiu)

Clima continental:

Es troba a tot el centre de la península, Madrid, Castella la Manxa i Castella Lleó. Clima caracteritzat per l'influència continental i la oscil·lació tèrmica entre l'hivern i l'estiu.

Característiques:

- Hiverns molt freds. Bancs de boira hivernal.
- Estiu molt calorós i sec.
- Precipitacions escasses tot l'any.
- Rius molt irregulars.
- Vegetació: Alzinars i pinedes a les muntanyes i arbustos a les planes.

Clima canari:

Clima que es troba a l'arxipèlag canari i caracteritzat per la influència tropical.

Característiques:

- Temperatures càlides amb precipitacions escasses

Climes de Catalunya:

Situada dins la zona temperada de l'hemisferi septentrional, Catalunya presenta, ultra les característiques climàtiques pròpies de la seva latitud, uns trets particulars, que deriven tant de la influència d'àrees pròximes (mar Mediterrània, Europa atlàntica, àrees continentals peninsulars, que configuren una varietat climàtica pròpia d'un sector de transició) com de la diversitat del relleu, que accentua aquesta varietat del clima.

Les temperatures mitjanes anuals són relativament elevades: oscil·len des de 0°C (a les zones més fredes dels Pirineus) fins als 17°C (al sector costaner meridional). El contrast tèrmic més accentuat és a les planes interiors de la Depressió Central (amb una amplitud d'uns 18-21°C), mentre que al litoral l'oscil·lació és menor (13-15°C d'amplitud). Això fa que, mentre que el perill de glaçades a l'interior s'estén de novembre a maig, les glaçades siguin accidentals al litoral. Les temperatures màximes són assolides a l'interior (les Garrigues, 43°C), i les mínimes, als Pirineus (-30°C).

La pluviositat és bastant variable: major als Pirineus, Prepirineus, Subpirineu i alguns illots muntanyosos de la Serralada Prelitoral (constituint l'anomenada *Catalunya humida*), i menor a la resta del territori (*Catalunya seca*); aquestes dues unitats són separades per la isohieta dels 700 mm de pluja anuals. El règim de precipitacions presenta una tendència equinoccial. En detall, hom pot distingir un sector de règim típicament mediterrani, amb estius secs i pluges a la primavera i, sobretot, a la tardor, i un sector de règim pirinenc, amb abundants precipitacions pel maig i el juny i tendència a estius humits. La humitat —més elevada a les àrees muntanyenques septentrionals i orientals i al litoral, i menor a les planes interiors— se situa correntment entre el 65 i el 67% d'humitat relativa.

Reunint aquests diversos factors, hom s'acorda a distingir tres grans dominis climàtics a Catalunya: un de *clima alpí i subalpí*, a l'alt Pirineu (amb temperatures baixes, innivació i pluviositat altes), un de *clima atlàntic*, reduït a la conca de la Garona (plujós, fresc, humit) i un de *clima mediterrani*, que ocupa la resta del territori, i que hom pot subdividir en una àrea de *muntanya alta* (Prepirineus, Serralada Transversal, Montseny), que marca la transició del clima subalpí al mediterrani, amb un curt període sec, temperatures més suaus i pluviositat i innivació menors, una àrea de *muntanya mitjana i baixa*, a la Serralada Prelitoral, amb pluviositat ja molt inferior, neu escassa i mitjana tèrmica més elevada, una àrea de *litoral* (Depressió Prelitoral, Serralada Litoral, planes costaneres), amb precipitacions encara més baixes, estius secs i tardor plujosa, i una àrea de *continental* (Depressió Central), amb 5-7 mesos de secada i elevada oscil·lació tèrmica anual.

Conques hidrogràfiques: Conjunt de terres i aqüífers que aporten les seves aigües al curs d'un mateix riu. La majoria dels rius espanyols són de règim fluvial irregular, amb crescudes en èpoques de pluges i amb estiatges severes a l'estiu.

Conques fluvials a Espanya:

- Vessant cantàbric i gallec
- Vessant atlàntic
- Vessant mediterrani

Demandes d'aigua:

- Per a l'ús agrícola i ramader
- Per a l'ús urbà i industrial

Polítiques hídriques: Orientades a obtenir aigua.

- Política de transvasaments: Consisteix en agafar aigua de certs rius amb més cabdal i enviar-la a altres zones. Aquesta opció comporta fer obres i poden portar problemes.
- Dessalinització de l'aigua del mar: A través de plantes desalinitzadores, s'intenta obtenir més aigua potable, però es una solució que resulta cara i es consumeix molta energia. A Espanya actualment no n'hi ha moltes.
- Recuperació dels aqüífers: A través de la perforació de pous i el bombeig d'aigua, pot significar un aprofitament intens, però a vegades aquesta aigua es troba salinitzada per la proximitat al mar.
- Sanejament dels rius

Recursos energètics:

A Espanya s'ha de importar recursos energètics i per tant és un país dependent.

PEN: Plans Energètics Nacionals, busquen reforçar les energies tradicionals com el carbó o la hidràulica, reduir el petroli i intensificar les energies renovables.

Els salts d'aigua s'utilitzen per generar energia renovable i fan funcionar les centrals hidroelèctriques, però aquestes tenen un cost inicial molt alt.

Demanda d'aigua a Catalunya:

Dues conques hidrogràfiques, conca de l'Ebre i conques internes

Recursos energètics:

En el sector energètic la mineria del carbó es molt limitada i s'utilitza per a centrals tèrmiques.

Hi ha les centrals de Vandellós i d'Ascó.

L'energia hidroelèctrica aprofita els salts d'aigua i els pantans. Les energies alternatives cada cop agafen més importància però encara es troben en segon pla.

Problemes mediambientals:

La contaminació: Es produeix per la introducció en un medi d'una substància que pot ser perjudicial per a la salut, seguretat o benestar de la població o vida animal i vegetal.

- Contaminació atmosfèrica: Forat a la capa d'ozó → Efecte hivernacle
- Contaminació de l'aigua: Per abocaments i residus industrials.

- Contaminació del sòl: Després de aplicar-hi pesticides, filtracions o pel trencament de canalitzacions d'aigües residuals i el vessament de productes industrials.
- Altres contaminacions segons el tipus d'agent contaminant ambiental.

Canvi climàtic: Modificació que pateix el clima en relació amb el pas del temps i globalment. Els Éssers Humans són un altre agent que influeix en aquest canvi negatiu.

L'escalfament global de la temperatura té un efecte directe als oceans, provoca el desglaç de les zones àrtica i antàrtica.

L'aigua dels oceans tendeix a expandir-se i a reduir la capacitat d'absorbir el CO₂ i a part afecta a molts ecosistemes.

L'empremta ecològica és un indicador de sostenibilitat que resumeix quina és l'àrea necessària per produir els recursos que utilitza i per assimilar els residus que genera.

Des de l'any 1972 que s'han realitzat diverses cimeres arreu del món per tal d'intentar regular l'ús de les energies de cada país per tal d'intentar minimitzar les conseqüències negatives.

PEIN: Pla d'Espais d'Interès natural: A Catalunya se seleccionen un seguit de zones que es protegeixen i passen a cuidar-se millor.